SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 3. aprila 2008 *

V zadevi C-306/06,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Oberlandesgericht Köln (Nemčija) z odločbo z dne 26. maja 2006, ki je prispela na Sodišče 14. julija 2006, v postopku

01051 Telecom GmbH

proti

Deutsche Telekom AG,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi P. Jann, predsednik senata, A. Tizzano (poročevalec), A. Borg Barthet, M. Ilešič in E. Levits, sodniki,

* Jezik postopka: nemščina.

generalni pravobranilec: M. Poiares Maduro,
sodni tajnik: B. Fülöp, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 6. septembra 2007,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za 01051 Telecom GmbH P. Schmitz, odvetnik,

– za Deutsche Telekom AG M. Reuter, odvetnik,

– za nemško vlado M. Lumma in A. Günther, zastopnika,

– za češko vlado T. Boček, zastopnik,

– za avstrijsko vlado C. Pesendorfer, zastopnica,

– za finsko vlado A. Guimaraes-Purokoski, zastopnica,

– za Komisijo Evropskih skupnosti B. Schima, zastopnik,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 18. oktobra 2007

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 3(1)(c)(ii) Direktive 2000/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL L 200, str. 35).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med 01051 Telecom GmbH (v nadaljevanju: 01051 Telecom) in Deutsche Telekom AG (v nadaljevanju: Deutsche Telekom) zaradi plačila zamudnih obresti, ki se zahtevajo zaradi domnevno prepoznega plačila računov.

Pravni okvir

Pravo Skupnosti

3 Direktiva 2000/35 je namenjena usklajevanju nekaterih vidikov zakonodaj držav članic na področju boja proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih.

4 V sedmi, deveti, deseti in šestnajsti uvodni izjavi navedene direktive je določeno:

„(7) Zaradi predolgih rokov in zamud pri plačilih so podjetja, zlasti mala in srednje velika, administrativno in finančno zelo obremenjena. Še več, ti problemi so poglavitni vzrok plačilne nesposobnosti, ki ogroža preživetje podjetij, posledica pa je izguba številnih delovnih mest.

[…]

(9) Razlike med državami članicami glede pravil in prakse plačevanja ovirajo pravilno delovanje notranjega trga.

(10) Posledica je znatno omejeno trgovinsko poslovanje med državami članicami. To je v nasprotju s členom 14 Pogodbe [ES], saj bi moralo biti podjetnikom

omogočeno, da trgujejo na celotnem notranjem trgu v razmerah, ki zagotavljajo, da čezmejno poslovanje ne pomeni večjega tveganja kot domači promet. Če bi za domače in čezmejno poslovanje veljala bistveno drugačna pravila, bi prišlo do izkrivljanja konkurence.

[…]

(16) Zamuda pri plačilih je kršenje pogodbe, ki je postala finančno zanimiva za dolžnike v večini držav članic zaradi nizkih obrestnih mer na zamude pri plačilih in/ali dolgotrajnih postopkov sodnega varstva. Potrebna je odločna sprememba, vključno z nadomestili upnikom za njihove stroške, da bi preobrnili ta trend in zagotovili take posledice zamud pri plačilih, ki bi odvračale od zapoznelega plačevanja.“

5 V členu 3(1) od (a) do (c) Direktive 2000/35 je določeno:

„1. Države članice zagotovijo, da:

(a) obresti v skladu s točko (d) zapadejo v plačilo z dnem, ki sledi datumu plačila ali koncu plačilnega roka, določenemu v pogodbi;

(b) če datum plačila ali plačilni rok v pogodbi ni določen, obresti zapadejo v plačilo takoj, ne da bi bilo potrebno opozorilo:

(i) 30 dni po dnevu, na katerega dolžnik prejme račun ali drugo ustrezno zahtevo za plačilo; ali

(ii) če je dan, na katerega je dolžnik prejel račun ali drugo ustrezno zahtevo za plačilo, dvomljiv, 30 dni po dnevu prejema blaga ali izvedbi storitev; ali

(iii) če dolžnik prejme račun ali drugo ustrezno zahtevo za plačilo pred prejemom blaga ali izvedbo storitev, 30 dni po dnevu prejema blaga ali izvedbi storitev; ali

(iv) če je postopek sprejemanja ali preverjanja, s katerim je treba preveriti skladnost blaga ali storitev s pogodbo, določen zakonsko ali pogodbeno in če dolžnik prejme račun ali drugo ustrezno zahtevo za plačilo pred dnevom ali na dan sprejemanja ali preverjanja, 30 dni po tem zadnjem datumu;

(c) upnik je upravičen do obresti za zamudo pri plačilu, če:

(i) izpolnjuje svoje pogodbene in zakonske obveznosti; in

(ii) zapadle vsote ne prejme pravočasno, razen če dolžnik ni odgovoren za zamudo[.]“

Nacionalno pravo

6 V členu 269 nemškega civilnega zakonika (Bürgerliches Gesetzbuch, v nadaljevanju: BGB) je določeno:

„1. Če kraj storitve ni določen, niti se na podlagi tega, kar izhaja iz okoliščin in zlasti narave obveznosti, ne da določiti, se izvršitev storitve opravi v kraju, kjer je imel dolžnik v času nastanka dolga stalno prebivališče.

2. Če je obveznost nastala v okviru opravljanja trgovinske ali industrijske dejavnosti dolžnika in če je imel ta poslovni ali industrijski objekt v drugem kraju kot stalno prebivališče, se kraj tega objekta nadomesti s krajem stalnega prebivališča.

3. Samo dejstvo, da se dolžniku zaračunajo stroški odpreme, ne dopušča zaključka, da mora biti kraj, kjer je treba opraviti odpremo, kraj storitve.“

7 V členu 270 BGB je določeno:

„1. V dvomu mora dolžnik v okviru svojega tveganja in na svoje stroške denar poslati na upnikovo stalno prebivališče.

2. Če terjatev nastane v okviru poslovne ali industrijske dejavnosti upnika in če ima ta poslovni ali industrijski objekt v drugem kraju, kot je njegovo stalno prebivališče, se kraj tega objekta nadomesti s krajem stalnega bivališča.

3. Če zaradi spremembe stalnega prebivališča ali poslovnega oziroma industrijskega objekta, ki pripada upniku, do katere je prišlo po nastanku dolga, stroški ali tveganja za pošiljko narastejo, mora upnik nositi preostale stroške v prvem primeru in tveganja v drugem.

4. Določbe glede kraja izvršitve storitve ostanejo nespremenjene.“

8 Člen 286 BGB v spremenjeni različici z namenom prenosa Direktive 2000/35 določa:

„1. Če dolžnik na opozorilo upnika, izdanega po poteku roka, ne poravna svoje obveznosti, je v zamudi z učinkom od tega opozorila dalje. Ukrepanje za izvršitev storitve in vročitev plačilnega naloga v okviru ustreznega postopka sta izenačena z opozorilom.

2. Opozorilo je brezpredmetno, če

1. je datum izvršitve storitve določen glede na koledar,

2. mora pred izvršitvijo storitve priti do določenega dogodka in je za izvršitev storitve predvideno ustrezno obdobje, na način, ki ga je mogoče izračunati glede na koledar od navedenega dogodka dalje,

3. dolžnik resno in dokončno zavrne poravnavo svoje obveznosti,

4. je takojšna ugotovitev zamude upravičena, zaradi posebnih razlogov in ob upoštevanju interesov obeh prisotnih strank.

3. Dolžnik terjatve je v zamudi najpozneje trideset dni po poteku roka in prejemu računa ali enakovredne zahteve za plačilo, če ni poprej plačal; to velja za dolžnika, ki je prav tako potrošnik, le, če račun ali zahteva za plačilo vsebuje izrecno navedbo glede te posledice. Če datum prejema računa ali zahteve za plačilo ni določen, je dolžnik, če ni potrošnik, v zamudi najpozneje trideset dni po poteku roka in nasprotni izpolnitvi.

4. Dolžnik prav tako ni v zamudi, če storitev ni izvedena zaradi okoliščine, za katero ni odgovoren.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

9 Družbi 01051 Telecom in Deutsche Telekom opravljata telekomunikacijske storitve, namenjene javnosti in operaterjem omrežij. Družba Deutsche Telekom poleg tega ponuja storitve zaračunavanja drugim operaterjem, kot je družba 01051 Telecom.

10 Obe družbi od leta 1998 zavezuje pogodba o medomrežnem povezovanju, v skladu s katero si stranki vzajemno zaračunavata storitve, opravljene v okviru te pogodbe, in na njeni podlagi izračunavata dolgovane zneske. Ta pogodba je bila večkrat spremenjena. Različica navedene pogodbe z dne 26. junija 2002, na katero se pred predložitvenim sodiščem sklicujeta obe stranki, vsebuje naslednje določbe:

„17.4 Zapadlost

Terjatve med pogodbenima strankama zapadejo ob prejemu računa.

Zaračunani znesek je treba nakazati na račun, ki je naveden na izstavljenem računu.

17.5 Zamuda pri plačilu

‚Zamuda je podana, razen če ni ugotovljena že v opominu, 30 dni po poteku roka in prejemu računa.‘

Če ena od pogodbenih strank zamuja s plačilom, se plača nadomestilo, ki se izračuna na naslednji način:

– zamudne obresti v višini 8 % poleg temeljne obrestne mere, ki se uporablja v obdobju zamude na podlagi člena 247 [BGB];

[…]“

11 Družbi 01051 Telecom in Deutsche Telekom sta leta 2001 sklenili pogodbo o zaračunavanju in izterjavi terjatev, ki v točki 8 določa:

„Pogodbena stranka lahko 15. ali zadnji dan v mesecu družbi Deutsche Telekom zaračuna neto zneske, ki jih ta družba prizna kot zaračunljive, skupaj z [davkom na dodano vrednost], za storitve, ki jih opravi zanjo. Zaračunani znesek je treba knjižiti v dobro na računu, naveden na izstavljenem računu, ali ga poravnati najpozneje 30 dni po prejemu računa.“

12 V okviru tožbe, ki jo je družba 01051 Telecom vložila pri Landgericht Bonn, ki je odločalo na prvi stopnji, je ta družba zagovarjala tezo, da je treba določbo iz točke 8 pogodbe o zaračunavanju in izterjavi terjatev uporabiti tudi v okviru pogodbe o medomrežnem sodelovanju. Zato je od družbe Deutsche Telekom, če bi ta družba po poravnavi zneska dolgovala preostanek zneska, zahtevala plačilo zamudnih obresti, izračunanih za obdobje 30 dni od prejema zadevnega računa do knjiženja dolgovanega zneska v dobro na računu družbe 01051 Telecom.

13 Landgericht Bonn je tej tožbi deloma ugodilo, saj je razsodilo, da obveznost družbe Deutsche Telekom ni bila le, da nakaže zapadli znesek, ampak da ga knjiži v dobro na bančnem računu družbe 01051 Telekom. Tak sklep naj bi nujno izhajal iz člena 3(1)(c)(ii) Direktive 2000/35, v skladu s katerim je upnik v primeru zamude pri plačilu upravičen zahtevati obresti, če zapadlega zneska „ne prejme“ pravočasno. V nasprotju z razlago, ki je bila v Nemčiji uveljavljena do takrat, naj zamuda pri plačilu zato ne bi pomenila nepravočasne izvršitve plačilnega naloga, ampak dejstvo, da upnik zapadlega zneska ni prejel pravočasno.

14 Družba Deutsche Telekom je zoper sodbo Landgericht Bonn pri Oberlandesgericht Köln vložila pritožbo, v kateri je izpodbijala razlago sodišča prve stopnje. Predložitveno sodišče v predlogu za sprejetje predhodne odločbe navaja, da se v skladu s prevladujočo razlago, ki izhaja iz nemške sodne prakse, v primeru plačila z bančnim nakazilom obveznost načeloma šteje kot pravočasno izpolnjena, prvič, če je nalog za nakazilo predložen dolžnikovi finančni ustanovi pred potekom roka za plačilo, drugič, če ima dolžnikov račun kritje ali zadostno kreditno sposobnost in, nazadnje, če ta finančna ustanova sprejme nalog za nakazilo v navedenem roku.

15 Predložitveno sodišče pa priznava, da bi lahko določena razlaga člena 3(1)(c)(ii) Direktive 2000/35 privedla do drugačne rešitve. Zlasti uporaba besed „erhalten“, „received“ in „reçu“ v nemški, angleški in francoski jezikovni različici te direktive bi lahko pomenila, da mora biti zapadli znesek knjižen v dobro na upnikovem računu pred potekom roka za plačilo, da bi se izognilo zamudi pri plačilu v smislu Direktive.

16 V teh okoliščinah je Oberlandesgericht Köln prekinilo postopek in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je nacionalna ureditev, v skladu s katero v obliki bančnega nakazila izvedeno plačilo, ki preprečuje dolžnikovo zamudo pri plačilu ali jo končuje, ni odvisno od trenutka knjiženja v dobro zneska na upnikovem računu, ampak od trenutka naloga za nakazilo, ki ga je ob zadostnem kritju na računu ali ustrezni kreditni sposobnosti dal dolžnik in ga je banka sprejela, v skladu s členom 3(1)(c)(ii) Direktive 2000/35 […]?“

Vprašanje za predhodno odločanje

17 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, v katerem trenutku se lahko plačilo z bančnim nakazilom šteje za pravočasno izvršeno v okviru trgovinskega posla, tako da za terjatev ni mogoče zahtevati zamudnih obresti v smislu člena 3(1)(c)(ii) Direktive 2000/35.

18 Družba 01051 Telecom, češka vlada in Komisija Evropskih skupnosti menijo, da iz pripravljalnih aktov in besedila Direktive 2000/35 ter njenega namena izhaja, da gre za zamudo pri plačilu takrat, kadar upnik ni prejel zapadlega zneska v določenem roku, to pa v primeru bančnega nakazila pomeni takrat, kadar ta znesek ob poteku roka za plačilo ni bil knjižen v dobro na upnikovem računu. Dan, ko je zapadli znesek knjižen v dobro na upnikovem računu, naj bi bil torej odločilen za ugotovitev, ali je upnik upravičen zahtevati plačilo zamudnih obresti.

19 Po drugi strani družba Deutsche Telekom in nemška, avstrijska ter finska vlada zatrjujejo, da Direktiva 2000/35 določa le minimalne zahteve na področju boja proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih, saj v okviru tega cilja pravnim redom držav članic priznava veliko diskrecije. Zlasti člen 3 te direktive naj bi s tem, da ko določa le, pod katerimi pogoji in v kakšnih rokih se lahko – če ni s pogodbo določeno drugače – zahtevajo zamudne obresti, državam članicam prepustil, da same določijo trenutek, ko je treba plačilo z bančnim nakazilom šteti za pravočasno izvršeno.

20 V tem okviru bi razlaga, na podlagi katere se zahteva, da dolžnik v predvidenih rokih izvrši nakazilo pri finančni ustanovi, privedla do ustreznega ravnotežja med interesi upnika in dolžnika, zlasti ob upoštevanju dejstva, da je čas, potreben za izvršitev naloga za nakazilo, odvisen od bančne obdelave transakcije in ne od delovanja dolžnika. V teh okoliščinah ne bi bilo primerno, da bi morebitne zamude, nastale zaradi trajanja obdelave bančnih transakcij, pripisali dolžniku, ki je ravnal v dobri veri, ko je svoje nakazilo izvršil pravočasno, in sicer pred potekom roka za plačilo.

21 Da bi lahko odgovorili na vprašanje, ki ga je postavilo predložitveno sodišče, je treba najprej opozoriti, kot poudarjajo družba Deutsche Telekom in nemška, avstrijska ter finska vlada, da Direktiva ne usklajuje popolnoma vseh predpisov, ki se nanašajo na zamude pri plačilih v trgovinskih poslih, vsebuje pa določene posebne predpise na

tem področju. Kot je Sodišče že razsodilo, so med njimi pravila v zvezi z obrestmi za zamudo pri plačilu (glej v tem smislu sodbo z dne 26. oktobra 2006 v zadevi Komisija proti Italiji, C-302/05, ZOdl., str. I-10597, točka 23).

22 Potem ko je v členu 3(1)(b)(i) Direktive 2000/35 določen tridesetdnevni rok za plačilo, ki velja, če ni s pogodbo določeno drugače, je v istem odstavku, pododstavek (c), točka (ii), predvideno, da je upnik upravičen od dolžnika zahtevati plačilo zamudnih obresti, če „zapadle vsote ne prejme pravočasno, razen če dolžnik ni odgovoren za zamudo“.

23 Iz besedila zadnjenavedene določbe izrecno izhaja, da se za upravičenost do zamudnih obresti plačilo dolžnika šteje za nepravočasno, kadar upnik ob poteku plačilnega roka ne razpolaga z zapadlim zneskom. V primeru plačila, izvršenega z bančnim nakazilom, pa upniku omogoča razpolaganje z zapadlim zneskom le knjiženje v dobro navedenega zneska na njegovem računu.

24 Tako razlago potrjujejo različne jezikovne različice Direktive 2000/35, ki se soglasno sklicujejo na prejem zapadlega zneska v roku za plačilo. Tako je med drugim v primeru izrazov, „erhalten“, „received“, „reçu“ in „ricevuto“ v nemški, angleški, francoski in italijanski jezikovni različici Direktive 2000/35.

25 Poleg tega iz pripravljalnih aktov navedene direktive jasno izhaja, da izraz „prejme“ ni bil naključen, ampak je rezultat premišljene odločitve zakonodajalca Skupnosti. Kot poudarja Komisija, je bila v razpravah pred sprejetjem te direktive v Svetu Evropske unije nazadnje dana prednost temu izrazu pred drugimi manj natančnimi izrazi glede

določitve trenutka, od katerega je treba plačilo v okviru trgovinskega posla šteti za izvršeno v predpisanih rokih.

26 Med drugim je razlaga, da je knjiženje zapadlega zneska v dobro na upnikovem računu odločilno merilo za plačilo, ker temelji na trenutku, ko je zapadli znesek zanesljivo na razpolago temu upniku, skladna z glavnim ciljem Direktive 2000/35, kot izhaja zlasti iz njenih sedme in šestnajste uvodne izjave, in sicer z varstvom imetnikov finančnih terjatev.

27 Nazadnje je treba dodati, da se zdi, da tak način branja člena 3(1)(c)(ii) navedene direktive potrjuje razlaga, ki jo je sprejelo Sodišče glede drugih področij prava Skupnosti. Kot poudarja družba 01051 Telekom, tako iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je dobropis na računu lastnih sredstev Evropskih skupnosti odločilno merilo za ugotavljanje, ali država članica, ki bi morala Komisiji dati na razpolago določeno vsoto denarja, ni izpolnila obveznosti in ali mora zato plačati zamudne obresti (glej v tem smislu sodbo z dne 12. junija 2003 v zadevi Komisija proti Italiji, C-363/00, Recueil, str. I-5767, točke 42, 43 in 46).

28 Zato je za presojo, ali je plačilo z bančnim nakazilom v okviru trgovinskega posla mogoče šteti za izvršeno v plačilnem roku – in je tako izključeno, da se na podlagi terjatve zahteva plačilo zamudnih obresti v smislu navedene določbe –, odločilni trenutek dan, ko je zapadli znesek knjižen v dobro na upnikovem računu.

29 Takega sklepa ne bi bilo mogoče ovreči s trditvijo zlasti finske vlade, da naj bi taka razlaga člena 3(1)(c)(ii) Direktive 2000/35 privedla do tega, da se mora dolžniku nerazumno naložiti tveganje, povezano s trajanjem obdelave bančnih transakcij.

30 V zvezi s tem zadostuje ugotovitev, da navedena določba natančno predvideva *in fine*, da dolžnik ne sme biti odgovoren za zamude, ki mu jih ni mogoče pripisati. Povedano drugače, Direktiva 2000/35 izključuje plačilo zamudnih obresti, če zamuda plačila ni posledica ravnanja dolžnika, ki je skrbno upošteval roke, običajno potrebne za izvršitev bančnega nakazila.

31 Poleg tega, kot opozarja češka vlada, je v okviru trgovinskih poslov običajno, da predpisi ali pogodbene določbe določajo roke, potrebne za izvršitev bančnih nakazil, tako da lahko dolžnik te roke upošteva in se s tem izogne zamudnim obrestim.

32 Ob upoštevanju vseh teh ugotovitev je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(1)(c)(ii) Direktive 2000/35 razlagati tako, da mora biti pri plačilu zapadlega zneska, izvršenem z bančnim nakazilom, ta znesek pravočasno knjižen v dobro na upnikovem računu, da prepreči tek zamudnih obresti ali ga ustavi.

Stroški

33 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člen 3(1)(c)(ii) Direktive 2000/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih je treba razlagati tako, da mora biti pri plačilu zapadlega zneska, izvršenem z bančnim nakazilom, ta znesek pravočasno knjižen v dobro na upnikovem računu, da prepreči tek zamudnih obresti ali ga ustavi.

Podpisi